

VAN, VOOR EN MET DE LEDEN!

JAARVERSLAG 2009 KUNSTCONNECTIE

Kunstconnectie,
branchevereniging voor kunsteducatie en kunstbeoefening

Utrecht, april 2010

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2009

Inleiding

1. De vereniging
2. Ontwikkelingen en relaties in de beleidsomgeving
3. Doelen, resultaten en activiteiten op hoofdlijnen
4. Communicatie

Overzicht bestuur, personeel, commissies en vertegenwoordigingen

Bijlage: Overzicht (neven)functies van de leden van het bestuur en de directeur

JAARVERSLAG 2009

Inleiding

Spannend, het begin van 2009: het eerste jaar dat Kunstconnectie zonder structurele overheidsbijdrage draait. Het eerste jaar dat de vereniging hoofdzakelijk functioneert op inkomsten van haar leden. Op commitment van haar leden ook. Het eerste jaar dat we met recht mogen zeggen: een vereniging van, voor, met en door haar leden!

Dat brengt onzekerheid met zich mee. Over of en hoe we dat gaan redden? Gaat het lukken met de ambitieuze activiteitenportefeuille? Er komen immers altijd onverwachte actualiteiten langs: kansen én bedreigingen. Dit jaar o.a. het nieuwe standpunt van de Belastingdienst over de BTW vrijstelling voor cursussen dans, beeldende kunst, theater en literatuur voor cursisten boven 21 jaar. En de bezuinigingsaankondigingen op de gemeente- en provinciale subsidies. Gaat het lukken met de krimpende financiële mogelijkheden van de vereniging? Ondanks de flinke bijdrage van de leden is de begroting immers honderdduizenden euro's lager dan een paar jaar geleden. Gaat het lukken om de beoogde projectfinancieringen te verwerven en op die manier activiteiten te kunnen ontwikkelen en in producten en diensten voor de leden om te zetten? Begin 2009 hoopten we van wel, we staan in de startblokken, maar toezeggingen zijn dan nog niet binnen.

Zal het nieuw geformuleerde beleid in 2009 in het profiel en de activiteiten van de vereniging tot uitdrukking komen? Met het accent op een vereniging voor en door de leden.

Ruim twaalf maanden later: het bestuur stelt vast dat het werkplan 2009 in grote lijnen conform plannen tot uitvoering is gekomen. Ondanks de noodzakelijke extra inspanning gedurende het afgelopen jaar op het onderhandelingsproces van de CAO's kunsteducatie en SFKV. Op de communicatie en het overleg met de leden daarover. En op de wenselijk geachte aanpassing van statuten en huishoudelijk reglement. De schaalvergroting en professionalisering van veel instellingen, de ontwikkeling van het cultureel ondernemerschap en de onzekerheid m.b.t. de subsidies voor 2010 e.v. leverden een ander palet op aan behoeften en wensen m.b.t. de arbeidsvoorwaardenontwikkeling dan eerder voorzien. Het daarop volgende overleg met de leden – landelijk en in de regio – heeft de contouren van een nieuwe koers voor de arbeidsverhoudingen in de toekomst opgeleverd; voor de gewenste collectiviteiten m.b.t. scholing en opleidingsbeleid en gaf ook aanwijzingen voor de positie van Kunstconnectie als branchevereniging in de toekomst. En die van het SFKV. Op basis van deze ontwikkelingen heeft het bestuur de ontwikkeling van een nieuw strategisch toekomstplan 2011 – 2014 voor de vereniging weer met stip bovenaan haar agenda gezet. Dat daarbij de leden een grote rol spelen blijkt uit de instelling van commissies die het bestuur en daarmee de leden adviseren: over de oprichting van een branchefonds voor collectieve promotie en over de toekomst van het SFKV.

Het bestuur stelt vast dat Kunstconnectie er hard gewerkt is om de betrokkenheid van de leden bij de beleidsbepaling van de vereniging te vergroten. Die lijn zal ook komend jaar worden doorgetrokken, opdat nog meer leden zich actief en tijdig bij de opinie- en besluitvorming betrokken voelen als het gaat om het verenigingsbeleid en belangwekkende thema's voor de branche.

En het bestuur stelt vast dat Kunstconnectie er in is geslaagd de beoogde extra projectgelden te verwerven en de begroting (bijna 50% lager dan enkele jaren geleden) en exploitatie op orde te houden.

Enkele jaren geleden mochten we concluderen dat de fusie tussen branche- en werkgeversvereniging tot het beoogde resultaat heeft geleid: een steviger vereniging, met een duidelijk profiel gericht op cultureel ondernemerschap en eigentijds werkgeverschap, en waarin sprake is van geïntegreerde beleidsontwikkeling als het gaat om de strategische keuzes voor de toekomst en de ontwikkeling van het arbeidsvoorwaardenbeleid. Nu moeten we constateren dat het herijken van het profiel van de vereniging, het vergroten van het eigenaarschap van de leden en de beoogde beperking van het takenpakket geslaagd zijn of zich in de goede richting begeven, maar desalniettemin continu aandacht behoeven. Het invoeren van een nieuw contributiestelsel, de verwerving van projectgelden en het op orde houden van de financiën, zijn zondermeer goed geslaagd te noemen. Daarbij past een woord van dank aan alle betrokkenen en de medewerkers van het bureau!

Er is geen reden tot zelfgenoegzaam achterover leunen. Integendeel. De ontwikkelingen in de samenleving waarmee de leden ten gunste en ten nadele geconfronteerd worden zijn legio en fundamenteel. Van de vereniging worden acties verwacht op onderwerpen als de bezuinigingen op subsidies voor de kunsteducatie (landelijke lobby, handreikingen en bestuurlijk-juridische checklists), collectieve acties t.b.v. marktontwikkeling om via inkomsten uit de markt de continuïteit van de instellingen meer te zekeren, de mogelijke afschaffing van de BTW vrijstelling voor cursussen voor personen boven 21 jaar en de consequenties daarvan, het mede opstellen van een strategische vernieuwingsagenda voor de branche naar aanleiding van de in mei 2010 te verschijnen studie naar de toekomstscenario's voor de actieve kunstbeoefening in 2030, de toekomst van het SFKV, nieuwe arbeidsvoorwaardenonderhandelingen in het kader van de CAO kunsteducatie etc.

In 2010 zal het in 2008 opnieuw geformuleerde beleid in het profiel en de activiteiten van de vereniging ten volle tot uitdrukking komen. Het accent ligt daarbij op een vereniging voor en door de leden. Actieve betrokkenheid zal – meer nog dan in het verleden – aan de orde zijn. Veel branchekennis zit immers bij de leden en kan gedeeld worden met andere branchegenoten. Kunstconnectie zal dat mogelijk maken. Het ledennet is in 2010 operationeel! Verder zal in 2010 ook de toekomst van de vereniging als zelfstandige brancheorganisatie aan de orde zijn: voor welke doelgroep precies ofwel in welke breedte, met welke samenwerkingspartners, en met welke financiering voor de geplande taken en de daarnaast nog gewenste activiteiten, zoals collectieve marketing en promotie? En natuurlijk zal het werkplan 2010 leidend zijn bij de verenigingsactiviteiten. Evenals in 2009 rekt het bestuur op betrokken en actieve leden!

Wij nemen u in dit jaarverslag 2009 mee langs de belangrijkste activiteiten van dat jaar. Daarmee krijgt u zicht op onze inspanningen en resultaten.

Anke Weeda
voorzitter

1. De vereniging

1.2. Bestuur

De vereniging heeft een beleidsbepalend bestuur, "op gepaste afstand maar betrokken". Het bestuur wil actief betrokken zijn bij de beleidsvoorbereiding en het volgen van de beleidsuitvoering. Zij is immers de vertegenwoordiger en legt aan de leden verantwoording af. Het samenspel met het bureau en met name de directie is goed geregeld in het directiestatuut. Het bestuur vergaderde om de 6 weken (8x). Tezamen met enkele themabijeenkomsten -o.a. over een mogelijke verbreding van de vereniging - kwam het bestuur 10 x bijeen. Het bestuur hanteert de Code Cultural Governance als leidraad. Op basis van deze code besloot het bestuur in haar decembervergadering tot een zelfevaluatie. De evaluatie zal in het eerste kwartaal van 2010 plaatsvinden. Een delegatie vanuit het bestuur voerde in november een functionerings/ontwikkelgesprek met de directeur. De gegevens daaruit zijn in het bestuur gedeeld.

Vice-voorzitter Ko van der Velpen (binnenlid) vertrok - statutair voorgeschreven - na twee termijnen van in totaal van 6 jaar per april 2009 uit het bestuur. De werving voor een nieuw bestuurslid op basis van het opgestelde profiel (CAO-ke instelling uit het westen van het land) resulteerde in april in de benoeming door de algemene ledenvergadering van Willem van Moort (voorzitter raad van bestuur Bibliotheek / Centrum voor de kunsten Leiden e.o.). Jan Tuinstra is nu vice-voorzitter van het bestuur.

In november nam Renée Waale (binnenlid) afscheid van het bestuur. Zij ambieerde geen tweede termijn. De werving voor een nieuw bestuurslid is gestart. Uit het opgestelde profiel voor deze kandidaat: afkomstig van een provinciale instelling voor kunst & cultuur, CAO-ke instelling met voorkeur uit het midden of oosten van het land.

Buitenlid Hennie van Kuijeren kondigde in december aan per november 2010 niet herkiesbaar te zijn. Ook voor deze te ontstane vacature is de werving reeds gestart. We schaken Bureau Kunst & Zaken daarbij in.

Aandachtspunten die de agenda van het bestuur meer dan gemiddeld bepaalden:

- * de 'Scenarioverkenning actieve kunstbeoefening 2030' (SCP in opdracht van OCW)
- * de verstandhouding met de meer op afstand geplaatste Stichting Certificering Kunsteducatie & Amateurkunst, en de bestuurlijke- en werkrelatie ermee (tezamen met Kunstfactor)
- * het traject om te komen tot nieuwe CAO's ke en SFKV 2009 en de voorbereiding voor het onderhandelingsmandaat voor de CAO ke 2010 e.v.
- * de relatie tot het Sociaal Fonds Kunstzinnige Vorming (SFKV), de toekomst van het SFKV en de voorbereiding op een nieuwe CAO SFKV (Commissie Toekomst SFKV)
- * het project Kwaliteit & Certificering: de relatie tussen het certificeren van instellingen en het certificeren van opleidingen in de amateurkunst, en de (niet onafhankelijke) positie van het sectorinstituut voor de amateurkunst - Kunstfactor - en OCW hierin
- * het ontwikkelen en aanvragen van nieuwe projecten o.a. ter voortzetting van het project Kwaliteit & Certificering
- * het strategisch toekomstplan 2011 - 2014 voor de vereniging: de financiering van de branchevereniging in de toekomst, de gewenste en mogelijke breedte van de vereniging, de oprichting van een fonds voor collectieve promotie voor de branche (Commissie Branchefonds)
- * procedure tot het vaststellen en bekrachtigen van een CAO onderhandelingsresultaat en een gewenste wijziging van de statuten en het huishoudelijk reglement
- * het overleg met en de communicatie naar de leden / vergroten van de betrokkenheid van de leden bij het beleidsvoorbereidingproces

* de besluitvorming binnen de vereniging, met name wat betreft het bindend vaststellen van een CAO principeakkoord, en het aanpassen van statuten en huishoudelijk reglement daartoe.

1.3. Leden

Het aantal leden aan het eind van 2009 bedraagt 182. Dat is zo'n 90% van de centra voor de kunsten en provinciale instellingen voor kunst & cultuur, de primaire doelgroep van de vereniging op dit moment. 1 lid zegde het lidmaatschap op vanwege fusie met een andere lidinstelling. 1 lid verkeerde per 31 december in staat van faillissement. 1 kandidaat lid meldde zich voor het lidmaatschap.

1.4. Ledenvergaderingen en CAO ledenraadplegingen / wijziging statuten

In 2009 zijn twee ledencongressen georganiseerd - waaronder een tweedaags congres - met beide een algemene ledenvergadering en een CAO-ledenraadpleging. In oktober vond er een extra ledenvergadering plaats om de CAO's ke en SFKV 2009 te bekrachtigen. In totaal telden ze ruim 340 deelnemers.

Het thema van het tweedaagse ledencongres betrof de ontwikkeling van cultureel ondernemerschap in de branche. Voor het eerst werd het inhoudelijk deel van het congres vooral gevuld met presentaties van lidinstellingen zelf: over hoe zij vorm geven aan cultureel ondernemerschap in hun specifieke lokale / regionale context.

In het kader van het onderhandelingsakkoord CAO's 2009 en de bepaling van de inzet voor de onderhandelingen (mede n.a.v. het afgewezen akkoord) en de onderhandelingen 2010 e.v. werden een aantal regionale CAO-ledenraadplegingen georganiseerd. Hier namen ruim 100 leden aan deel. Een regionale opzet van de CAO-ledenraadplegingen wordt over het algemeen gewaardeerd. Na een wat voorzichtige start qua aantal deelnemers werden ze uiteindelijk toch een succes.

Tijdens de besluitvormingsprocedure om tot een bindende vaststelling van de CAO's ke en SFKV te komen, bleek dat de statuten van Kunstconnectie onvoldoende duidelijk zijn en dat de gerelateerde passages in het Huishoudelijk reglement niet 100% sporen met de statuten. Bovendien bleek dat de al jaren als gebruikelijk en juist ervaren praktijk - om via een CAO ledenraadpleging tot de betrokken leden bindende besluitvorming te komen - niet klopte. De leden gaven op voorstel van het bestuur in november aan te willen komen tot een reparatie van de statuten en het huishoudelijk reglement op dit punt. Vanwege het ontbreken van het noodzakelijke tweederde quorum voor een statutenwijziging, kan dit dossier pas in april 2010 in de algemene ledenvergadering afgerond worden.

1.5. Verenigingsbureau

Kunstconnectie beschikt over een klein bureau, dat als kerntaken heeft de belangenbehartiging en centrale afsprakenfunctie uit te voeren en de voorgenomen communicatie- en professionaliseringsprocessen in de branche te stimuleren en te coördineren. En natuurlijk de vereniging te onderhouden en de 'sociëteitsfunctie' en uitwisselingsfunctie mogelijk te maken.

Het ziekteverzuim binnen het team ligt ruim beneden het landelijk gemiddelde: 1,2%. Niet meegerekend is het langdurig zwangerschapsgerelateerd verzuim van een medewerkster. De belasting van de medewerkers binnen het bureau is onverminderd hoog: de ambities zijn groot - we willen de leden immers graag aan de vereniging binden - de wensen en vragen van de leden divers en het team klein. De langdurige focus op kostenreductie, compensatie voor de wegvallende overheidsbijdragen, strategisch toekomstplan, statutenwijziging, planlast (aanvragen en verantwoorden projectsubsidies) e.d. zette de uitvoering van activiteiten en het ontwikkelen van nieuwe diensten en producten voor de leden onder druk. Alleen door grote inspanningen, teamspirit en flexibiliteit van de medewerkers van het bureau, van de bestuursleden en van actief betrokken leden, kon het werkplan uitgevoerd worden en konden

nieuwe actualiteiten opgepakt worden.

De omvang van het team is al jaren dusdanig dat niet alle benodigde expertise voor een professionele organisatie in huis is. Externe hulpbronnen zijn aangeboord voor advisering bij en uitvoering van personele zaken, financiële overzichten, communicatie en de redactie van het periodiek Kunstconnected en de ontwikkeling van digitale uitwisselingstools, maar dit biedt niet altijd voldoende soelaas.

Het bestuur beoordeelt deze situatie als ongewenst. De schaalgrootte van het bureau en daarmee de slagkracht bij onverhoopte actualiteiten is onvoldoende en daardoor kwetsbaar. Het is een van de redenen waarom het bestuur in het werkplan 2009-2010 een nieuw strategisch toekomstplan voor de vereniging heeft aangekondigd waarin uitspraken gedaan zullen worden over de gewenste schaalgrootte van de vereniging en haar bureau, daaraan gekoppeld de toekomstbestendigheid ervan en mogelijke alliantievorming op het niveau van collega brancheverenigingen.

1.6 Financiën

Het financiële beleid stond in 2009 evenals in 2007/2008 in het kader van de meerjarenraming 2007 – 2009, waarbij de begroting 2009 gebaseerd is op de situatie dat de structurele OCW bijdrage geheel is weggefallen. In dat kader werd voor de exploitatie 2009 een – incidenteel – tekort begroot, maar desalniettemin sloot het boekjaar 2009 met een bescheiden, incidenteel positief saldo.

In 2009 is de begrotingssystematiek geheel aangepast aan de nieuwe situatie en is voor de leden inzichtelijker gemaakt hoe de financiële stromen (inkomsten en uitgaven) precies lopen. Daarbij is onderscheid gemaakt in inkomsten en uitgaven op basis van contributies en inkomsten en uitgaven op basis van bijdragen van derden.

Het positieve saldo wordt mede veroorzaakt door de additionele (maar incidentele) projectfinancieringen die begin 2009 gevonden werden (en dus nog niet konden worden meegenomen in de begroting 2009). Hieruit mag blijken dat de strategie om de vereniging financieel steviger te maken via het verwerven van additionele projectsubsidies werkt.

1.7. Strategisch toekomstplan

Het bestuur heeft in 2009 diverse keren gesproken over de toekomst van de vereniging, de mogelijkheden en kansen (in relatie tot de fors beperkte financiële mogelijkheden en daarmee de slagkracht) en het geplande strategisch toekomstplan 2011–2014.

Het vraagstuk van de branchebreedte is actueel. Het takenpakket van veel leden verandert en verbreedt zich tot ook andere culturele taken ('brancheervaging'). Dat brengt ook andere culturele branches in beeld van de vereniging, zoals de podia en bibliotheken. Bovendien omvat de vereniging thans slechts een deel van alle kunsteducatieaanbieders in Nederland, naar schatting zo'n 40%. En dus ligt de vraag voor of en zo ja hoe de vereniging ook een bindings- en belangenbehartigingfunctie kan hebben voor bijvoorbeeld particuliere aanbieders van kunsteducatie, zzp'ers en instellingen die kunsteducatie activiteiten als afgeleide taak presenteren. Het onderzoek naar de kansen en mogelijkheden voor Kunstconnectie om te verbreden (Frans Huizenga / Bureau Wissenraet Van Spaendonck) is diverse keren besproken. Het betreft een uiterst complexe materie: verbreding van de vereniging lijkt geen financieel gewin op te leveren (een van de beoogde doelen van verbreding) maar mogelijk wel een grotere beïnvloedingsmacht in 'Den Haag' en sterkere organisatie van de totale sector. Daar tegenover staat dat verbreding onlosmakelijk gepaard gaat met een diffuser worden van de standpunten die kunnen worden ingenomen – er komen immers meer opinies en belangen bij – en dat dat weer zijn effect heeft op de bindingskracht van de vereniging.

In de algemene ledenvergadering van november informeerde het bestuur de leden over de voortgang op diverse fronten van het strategisch toekomstplan en deelde zijn conclusies over het verbredingsvraagstuk:

* goede wegingsfactoren bij het verbredingvraagstuk zijn nodig en betreffen: lobbymacht versus beïnvloedingskracht; kenniskracht; financiële kracht; werkgeversprofiel vereniging behouden; collectieve diensten en behalen van schaalvoordelen; herkenbaarheid voor de huidige leden (kwaliteit);

* verbreding "onderlangs" c.q. het verbreden van de lidmaatschapsbasis is nu (nog) niet aan de orde. Wel in gesprek zijn met andere kunsteducatieaanbieders in een strategische dialoog;

* verbreding "bovenlangs" c.q. allianties aangaan met andere brancheorganisaties is wel een reële optie.

In mei 2009 is een schriftelijke enquête onder de leden uitgezet over welke culturele functies zij (gaan) uitoefenen en van welke brancheverenigingen zij lid (zouden kunnen) zijn.

Met de VSCD (podia en concertzalen) en VOB (openbare bibliotheken) is - als grote werkgeverspartijen in de lokale culturele infrastructuur - een eerste verkennend gesprek gevoerd over mogelijkheden tot samenwerking op het niveau van branchetaken. Beide hadden echter nog nauwelijks de bewegingen op lokaal niveau richting het ontstaan van steeds meer brede culturele bedrijven op hun netvlies staan. De VSCD was vooral bezig met een verbredingstrategie op het niveau van de bedrijfskolom podiumkunsten (producenten, impresario's en aanbieders bij elkaar brengen). De bibliotheken zijn gewend aan een zekere 'splendid isolation' en hebben het op brancheniveau te druk met de omvorming van hun eigen brede branchevereniging tot een branchevereniging en een sectorinstituut en een fusie met de werkgeversorganisatie. Vervolggesprekken zijn inmiddels wel aangekondigd.

Twee commissies zijn inmiddels actief en zullen het bestuur en de leden begin 2010 adviseren over aspecten van het strategisch toekomstplan: over een branchefonds voor collectieve promotie en over de toekomst van het SFKV (zie ook verderop in dit jaarverslag).

2. Ontwikkelingen en relaties in de beleidsomgeving

2.1. Cultuurpolitieke ontwikkelingen

Het maatschappelijk draagvlak in de cultuurpolitieke beleidsomgeving voor actieve kunstbeoefening blijft zich ten positieve ontwikkelen, maar als het gaat om de kunsteducatie lijkt ze onder invloed van de economische crisis te gaan veranderen.

Kunstconnectie heeft deze beleidsagenda jarenlang met succes beïnvloed. Op veel terreinen zijn kansrijke dossiers voor de lidinstellingen ontstaan, zoals de plaats van kunst- en cultuureducatie in de brede school, de combinatiefuncties kunst en cultuur, de versterking van de amateurkunst, het beschikbaar komen van de 'armoedegelden' voor maatschappelijke participatie, óók in de cultuur en de mogelijkheden van cultuur in de wijkaanpak.

De vereniging maakt dankbaar gebruik van de mogelijkheden die *Kunstfactor*, het *Nederlands Jeugd cultuurfonds*, het *Fonds Cultuurparticipatie*, *Cultuurnetwerk Nederland*, *MKB Nederland* en de *Federatie Werkgeversverenigingen Cultuur (FC)* bieden om op bepaalde dossiers gezamenlijk op te trekken en activiteiten / standpuntbepaling af te stemmen. Ook onze actieve rol in de culturele alliantie *De Cultuurformatie (DCF)* draagt bij aan het op de agenda zetten en houden en het vergroten van de zichtbaarheid van de kunst- en cultuursector en haar maatschappelijke meerwaarde, ook of juist in tijden van economische crisis. Hetzelfde geldt de positieve standpunten m.b.t. cultuurparticipatie die de bovensectorale belangenbehartiger *Kunsten '92* inmiddels inneemt.

De strategie van Kunstconnectie om samen met Kunstfactor en/of De Cultuurformatie de sector actieve kunstbeoefening via een 'boegbeeld' een beeldbepalend gezicht in het publieke domein te geven, heeft niet tot het beoogde resultaat geleid (zie onder paragraaf: 'Doelen en resultaten').

Bij beleidsmakers en politici leeft het besef dat instellingen voor kunsteducatie en kunstparticipatie de brug tussen culturele activiteiten in het onderwijs en actieve participatie

daarbuiten kunnen slaan. En dat aandacht voor talentontwikkeling belangrijk is. Maar hier werpen de gevolgen van de economische crisis hun schaduw steeds sterker vooruit. Er zijn minder middelen beschikbaar en er moeten keuzes gemaakt worden. Subsidiering van kunstzinnige activiteiten en met name cursussen voor volwassenen in de vrije tijd staat daarbij als eerste onder druk. De tendens lijkt te zijn dat alleen activiteiten voor kinderen / jongeren, cultuureducatie in de (brede) school en kunstzinnige activiteiten met ook een sociale doelstelling (in de wijk) op termijn nog voor structurele subsidiëring in aanmerking zullen komen. En sowieso zal structurele subsidiëring steeds mee plaats maken voor projectfinanciering (vaak op basis van matching) en prestatiecontracten. Kunstconnectie brengt de gevolgen die de economische crisis heeft op haar leden in beeld ('Meldpunt crisis') en heeft de VNG, OCW en Raad voor Cultuur geïnformeerd. Ook hebben we bij de VNG en het Fonds Cultuurparticipatie gewaarschuwd voor de negatieve gevolgen van de opeenstapeling van matchingsubsidies (die ten koste gaan van structurele subsidies voor de cultuureducatie en van structureel geld 'projectgeld' maken, dat makkelijk verdwijnt zodra het project eindigt).

Kunstconnectie is onverminderd blij met de door het ministerie van OCW aan het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) verleende opdracht om een aantal toekomstscenario's actieve kunstbeoefening 2030 te ontwikkelen. We zijn lid van de begeleidingscommissie voor deze studie en zien er (samen met de VNG) op toe dat ook voldoende aandacht gereserveerd blijft voor de in de motie gesignaleerde problemen in de buitenschoolse kunsteducatie en het uiteindelijk samen met de bestuurlijke partners opstellen van een strategische vernieuwingsagenda voor de branche.

2.2. Externe contacten en representatie in de cultuurpolitieke beleidsomgeving

Met het *Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap* is een bestendige relatie opgebouwd. Kunstconnectie overlegde diverse keren over dossiers waarop beide partijen betrokken zijn: de projecten Kwaliteitszorg & Certificering, benutting Cultuurkaart voortgezet onderwijs, NIBUD studie naar de betaalbaarheid van de kunsteducatie voor gezinnen met een beneden modaal inkomen en beleidsdossiers als kunst- en cultuureducatie in het onderwijs, brede scholen en combinatiefuncties, de scenarioverkenning 2030 actieve kunstbeoefening (deelstudie naar mogelijke publiek-private organisatievormen om de kunsteducatie tot uitvoering te brengen met zowel marktfinanciering als overheidsopdrachten).

De contacten met de *Raad voor Cultuur* zijn verminderd. De oorzaken liggen in het feit dat Kunstconnectie per 2009 niet langer gesubsidieerd wordt door het ministerie van OCW in het kader van de vierjaarlijkse cultuurnota (en geen deel uit maakt van de landelijke culturele basisinfrastructuur) en omdat de Raad reorganiseert en taken afstoot aan andere partijen (Fonds Cultuurparticipatie en Fonds Podiumkunsten+).

Met onze partnerorganisatie *Cultuurnetwerk Nederland* zijn frequente contacten en samenwerkingen. Cultuurnetwerk beheert de documentatiebestanden (jaarverslagen, beleidsplannen en aanbodbrochures van de leden) van Kunstconnectie en levert daaruit op verzoek scans.

Kunstconnectie beschouwt het sectorinstituut voor de amateurkunst *Kunstfactor* als een belangrijke en strategische samenwerkingspartner. Amateurkunst en kunsteducatie zijn immers twee nauw met elkaar verbonden sectoren die op steeds meer plaatsen ineen vlechten. Overleg is er over de rolpositie van sectorinstituut Kunstfactor versus brancheorganisatie Kunstconnectie als het gaat om taken als representatie en vertegenwoordiging van de instellingen voor kunsteducatie / kunstparticipatie als onderdeel van de infrastructuur voor de actieve kunstbeoefening. En over het dossier 'Kwaliteitszorg & Certificering'. We voeren hierover een intensief gesprek met Kunstfactor. Met name over de status van het certificeren van opleidingen op basis van een erkend raamleerplan en kunsteducatie-instellingen en hoe beide certificeringssystemen zich tot elkaar zouden moeten verhouden. Dit gesprek leidt nog niet tot een

gezamenlijk standpunt. Daarbij is het lastig dat Kunstfactor naar de opvatting van Kunstconnectie hier een eigen positie inneemt naast Kunstconnectie en zich op hetzelfde dossier door het ministerie van OCW laat aanspreken als adviseur. Over de betekenis van het certificeren van opleidingen in de amateurkunst en van kunsteducatie-instellingen verschillen we van mening. Kunstconnectie stelt dat de erkende raamleerplannen die de basis vormen voor een opleidingscertificaat lang niet in alle gevallen aansluiten bij de lokale situatie, waar steeds meer sprake is van op maat en in samenwerking met de klant ontwikkelde cursussen c.q. leertrajecten. Het is daarom de vraag of de erkende raamleerplannen wel de maat moeten vormen voor een vorm van certificering.

Eveneens complicerend is dat de *Stichting Certificering Kunsteducatie & Amateurkunst (CKA)* inmiddels wel geheel zelfstandig is maar nog niet operationeel is. De financiering ervan is nog een punt en moet wederom nog enkele jaren via het ministerie van OCW gegarandeerd worden. Bij deze stichting moeten de besluiten over de infrastructuur van het certificeren in de branche genomen worden. Kunstconnectie en Kunstfactor zijn het er over eens dat we meer op afstand van de stichting moeten komen te staan.

Met het *Interprovinciaal Overleg (IPO)* en de *Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)* zijn de contacten tot dusver vooral operationeel. Ze staan met name in het teken van het project Kwaliteitszorg & Certificering en de verdere spreiding van Beleidshandreiking kunsteducatie voor ambtenaren. Deze handleiding is een belangrijk instrument in de cursus Cultuureducatie die Cultuurnetwerk Nederland samen met de VNG en in opdracht van OCW voor gemeenteambtenaren ontwikkeld heeft en uitvoert.

Kunstconnectie adviseert en overlegt met regelmaat met het nieuwe *Fonds Cultuurparticipatie (FCP)*. Het betreft hier de nieuwe subsidieregelingen en de uitvoering ervan. Mede in afstemming met het overleg van de kunsteducatie-instellingen in de grote steden is een kritische reactie opgesteld op het plan van het Fonds voor een programma "Muziek voor ieder kind". In deze reactie is de effectiviteit en zijn de ongewenste effecten van matchingsregelingen ('verprojecten' van structureel geld voor de kunsteducatieve infrastructuur) aan de kaak gesteld.

2.3. Beleidsomgeving arbeidsverhoudingen

CAO 2009

In maart bereikte de onderhandelingsdelegatie een akkoord met de bonden. Het akkoord werd aan de leden toegelicht in een uitgebreide roadshow. Tijdens de algemene ledenvergadering in april bleek dat de leden niet instemden met het akkoord. Drie redenen lagen daaraan ten grondslag. Allereerst de overeengekomen loonstijging. Deze viel weliswaar binnen het gegeven mandaat, maar dat was opgesteld in een periode dat de economie floreerde. Door de financiële en economische crisis die vanaf november 2008 ook in Nederland toesloeg, vonden de leden een loonstijging van 3% in 2009 en 2% in 2010 niet langer verantwoord. De tweede reden voor het afwijzen lag in de voorstellen voor beloning voor het werken in meerdere markten. De leden vonden de uitwerking bureaucratisch en ingewikkeld en bovendien niet nodig, omdat de CAO voldoende flexibiliteit bood op dit punt. Tot slot was veel kritiek te horen op het SFKV. Het belang van scholing werd onderstreept, maar de trage behandeling van subsidieaanvragen, de ondoorzichtige criteria, het gebrek aan invloed, het uitblijven van communicatie en het bezwaar van 'rondpompen van geld' vormden even zovele aanleidingen om het SFKV kritisch te bejegenen.

De leden spraken uitdrukkelijk hun vertrouwen in de onderhandelingsdelegatie uit en bepaalden in mei een nieuw mandaat. De delegatie wist pal voor de zomervakantie een nieuw akkoord te sluiten, dat in een schriftelijke procedure door het bestuur werd voorgelegd. De CAO kunsteducatie kreeg een looptijd van 1 januari tot en met 31 december 2009. De loonstijging werd beperkt tot 2,5% structureel met een volumestijging in 2009 van 1,37%. De CAO SFKV kreeg eveneens een looptijd van slechts een jaar: van 1 april 2009 tot 1 april 2010. Daarmee ruimte gevend voor een heroriëntatie op nut en noodzaak van het fonds.

Hoewel dit akkoord blijkens de reacties inhoudelijk op brede steun kon rekenen, bleek de gegroeide praktijk van ledenraadpleging zich niet goed te verhouden tot de statuten. Daarom werd op 6 oktober het akkoord alsnog in een goed bezochte algemene ledenvergadering vastgesteld. De vertaling van het akkoord in juridisch sluitende teksten had vervolgens de nodige voeten in de aarde. Dit proces kon niet meer in 2009 worden afgesloten. Tijdens een algemene ledenraadpleging in november stelden de leden een mandaat vast voor de CAO kunsteducatie vanaf 2010. De leden stemden ermee in een commissie in te stellen die het bestuur zou adviseren over de toekomst van het SFKV. Het bestuur zal zijn voorstel dienaangaande voorleggen aan het congres in april 2010.

MKB Nederland en Federatie Werkgeversverenigingen Cultuur

Kunstconnectie is op diverse plekken vertegenwoordigd in MKB-verband. De cultuursector is de snelst groeiende tak bij MKB Nederland. In het Cluster Vrije Tijd wordt samengewerkt met veel culturele brancheorganisaties. Het MKB-lidmaatschap levert veel essentiële informatie op over werkgeverschap, arbeidsverhoudingen en ondernemerschap, maar biedt bovendien een waardevol kanaal voor lobby en beïnvloeding.

Hetzelfde geldt de Federatie Werkgeversverenigingen Cultuur (FC). Hier overleggen we ook over de afstemming tussen de diverse CAO's en andere arbeidsvoorwaardenregelingen in de culturele sector. Bovendien profileert de FC zich steeds sterker als belangenbehartiger voor de culturele sector vanuit een werkgeversperspectief. En is daarmee een waardevolle aanvulling op de activiteiten van Kunsten '92 en de Cultuurformatie.

2.4. Internationale representatie en samenwerking

Kunstconnectie heeft in opdracht van het ministerie van OCW en Cultuurnetwerk Nederland haar (betaalde) activiteiten in het kader van het Vlaams – Nederlands onderwijs *uitwisselingsakkoord GENT 6* voortgezet via het mede-organiseren van een Nederlands – Vlaams symposium over kunsteducatie voor mensen met een beperking (maart, Rotterdam).

Kunstconnectie participeert in de *Europese Muziekschool Unie (EMU)*, een federatie van 26 landelijke muziekschoolverenigingen. Doelstelling van de EMU is internationale samenwerking en uitwisseling over muzikeducatie bevorderen. Mede op initiatief van Kunstconnectie en de Scandinavische vertegenwoordigers is binnen EMU verband een voorzichtig begin gemaakt om deze vereniging te verbreden tot alle vormen van actieve kunstbeoefening. Er is een werkgroep "Associations for music schools and other schools for amateur art" gestart. Binnen de EMU blijkt een mogelijke verbreding dit tot hevige discussies te kunnen leiden. Met name de Oost- en Midden Europese landen zien dat als een bedreiging voor (de positie van) hun muziekcultuur.

Kunstconnectie-medewerker Gerrie Koops is general secretary van de vereniging (betaalde dienstverlening). Marion van der Hoeven (directeur Muziekschool Amsterdam) is lid van het bestuur van de EMU.

Met de brancheverenigingen uit Zweden, Noorwegen en Noordrhein Westfalen proberen we een tot (Noord)Europese uitwisseling van centra voor de kunsten en hun brancheverenigingen te komen onder de naam *Arts4all*. Vanwege het gebrek aan middelen en Europese steun is dit een moeizaam proces. Koppeling aan de EMU werkgroep "Associations for music schools and other schools for amateur art" ligt voor de hand en wordt vanuit Kunstconnectie actief bevorderd.

Kunstconnectie is lid van *Culture Action Europe* (voorheen *European Foundation for Arts and Heritage, EFAH*).

In 2009 is Kunstconnectie lid geworden van een nieuwe Europese vereniging en wel op het gebied van de amateurkunst: *Amateo*.

3. Doelen en resultaten / activiteiten in hoofdlijnen

Onderhoud vereniging en verenigingsbeleid ontwikkelen:

- Scenario's actieve kunstbeoefening / kunsteducatie 2030 als input voor de scenarioverkenning 2030 (in opdracht van OCW) van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Kunstconnectie was lid van de begeleidingscommissie, tezamen met o.a. OCW, VNG, IPO en Kunstfactor, en beoordeelde uit dien hoofde de diverse voorstudies voor en concepten van de SCP toekomstscenario's. Het rapport en de diverse deelstudies zullen in mei 2010 worden gepubliceerd tijdens een landelijk congres in Alphen aan de Rijn. De instellingen voor kunsteducatie worden hier voor uitgenodigd.

In de slijpstream van de toekomstverkenning staat het ministerie van OCW op het punt een opdracht te verstrekken aan een onderzoeksbureau om een verkenning te doen naar de succesfactoren en faalkansen van de combinatie van marktwerking en overheidsfinanciering bij organisaties voor kunsteducatie. Kunstconnectie en Kunstfactor zijn betrokken bij de opdrachtformulering.

Binnen de vereniging is de discussie over de toekomstscenario's voor de instellingen voor kunsteducatie en kunstparticipatie inmiddels ook goed op gang gekomen, voorbereid en georganiseerd door een werkgroep uit de leden samen met het Walter Maashuis. Er verscheen een Kunstconnected special "*Wie het weet mag het zeggen*" met een breed scala aan opinies over de toekomstbestendigheid en kansen voor de instellingen en diverse commentaren daarop. Tijdens de twee ledencongressen is uitvoerig gedebatteerd over dit onderwerp, een maal plenair en een maal via een zogenaamd 'Kenniscafé'. Er is hier verslag van gedaan via een aflevering van Kunstconnected en een in februari 2010 te verschijnen verslag "*Zeven scenario's kunsteducatie in de (s)maak*".

- Voorbereiding van een besluit over strategisch plan toekomst vereniging in 2010. Zie paragraaf 1.7 over de stand van zaken.

Collectieve belangen behartigen en de leden vertegenwoordigen:

- Samenwerkingsafspraken over de promotie van actieve kunstbeoefening met Kunstfactor en/of De Cultuurformatie.

De strategie van Kunstconnectie om samen met Kunstfactor en/of De Cultuurformatie de sector actieve kunstbeoefening via een 'boegbeeld' een beeldbepalend gezicht in het publieke domein te geven, heeft niet tot het beoogde resultaat geleid. Vanuit Kunstfactor zijn hier acties op ondernomen, maar stuiten op het bezwaar dat spraakmakende personen uit de kunsten zich strikt gecommiteerd voelen aan één kunstdiscipline of een verbintenis met de amateurkunsten niet bij hun profiel vinden passen. Ook blijken er financiële wensen te leven die niet te verenigen zijn met de mogelijkheden. De Cultuurformatie is – mede op aanreiken van Kunstconnectie – wel een werkgroep op dit thema gestart o.l.v. Alexander Rinnooy Kan (SER), maar een concreet resultaat is nog ver weg. De culturele sector blijkt te divers en (nog) niet over de grenzen van de specifieke discipline-identiteiten heen te kunnen kijken. Van verschillende kanten werd de medewerking op dit dossier van de Cultuurformatie getemporiseerd. Een 'boegbeeld' voor de sector cultuur of – beperkter – de branche actieve kunstbeoefening blijkt een zaak van zeer lange adem en sonderden met een goede timing.

Meer succesvol is de start van een overleg tussen de landelijke partners in de cultuureducatie: Kunstfactor, Kunstconnectie, Cultuurnetwerk Nederland, Fonds Cultuurparticipatie, Nederlands Jeugdcultuurfonds, Raad van 12, Erfgoed Nederland en het Nederlands Centrum Volkscultuur. Plannen zijn gemaakt voor een gezamenlijke pleitbezorging over de maatschappelijke waarde van de sector in aanloop van de gemeenteraadsverkiezingen 2010 en de parlementsverkiezingen 2011. De resultaten ervan worden vanaf voorjaar 2010 verwacht.

- Convenant met de HBOraad, sectie kunstvakdocentenopleidingen.

Met de HBOraad / sectoraal adviescollege kunstvakopleidingen (SAK) vond – tezamen met Kunstfactor – nog een maal overleg plaats over een convenant dat een structureel overleg moet regelen inzake een betere aansluiting tussen beroepspraktijk en beroepsopleiding. Dit proces is, ondanks een actieve inzet vanuit Kunstconnectie, tot stilstand gekomen omdat vanuit het ministerie van OCW aan de HBOraad kenbaar werd gemaakt dat de voorkeur uitgaat naar weer een kunstensectorbreed convenant en wel tussen HBOraad en de sectorinstituten. Deze laatste zouden dan raadplegingen binnen hun beleidsveld moeten organiseren. Kunstconnectie heeft tegen deze gang van zaken bij zowel het ministerie als bij de HBOraad geprotesteerd, maar zonder succes. Een convenant tussen de sectorinstituten en de HBOraad is nog niet in zicht. Desalniettemin wil Kunstfactor al met een veldraadpleging beginnen. Kunstconnectie wil daar aan meewerken en zal het geluid vanuit werkgeversperspectief laten horen. De onderwerpen zijn o.i. dan ook niet disciplinegebonden (wat wel de inzet is van Kunstfactor) maar meer overstijgend: beroepskwalificaties gerelateerd aan ondernemerschap, groepsgericht werken, projectmatig werken e.d.

Naar de minister van OCW (i.a.a. de Tweede Kamer) en de HBOraad heeft Kunstconnectie gewezen op de omvang en importantie van de arbeidsmarkt van de kunsteducatie voor de afgestudeerden van de kunstvakopleidingen. Beide partijen bleken dat volstrekt niet op hun netvlies te hebben staan.

Arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden ontwikkelen:

- Nieuwe CAO SFKV.

Zie paragraaf 2.3.

- Collegiaal advies van commissie over arbeidsvoorwaarden directeur/bestuurders. Een commissie bestaande uit toezichthouders heeft een beloningsleidraad opgesteld voor de directeur-bestuurder. Het beloningsniveau houdt rekening met de omvang en de complexiteit van de instelling. De raad van toezicht blijft verantwoordelijk voor de contractafspraken, maar is gehouden aan toepassing van het principe 'pas toe of leg uit'. De leidraad bevat tevens een voorbeeld-contract.

- Arbocatalogus

In het Overleg Arbeidsvoorwaarden Kunsteducatie is een arbocatalogus kunsteducatie opgesteld. Deze is goedgekeurd door de Arbeidsinspectie en zal bij inspecties in de plaats treden van de arbobeleidsregels. De catalogus bevat thans twee hoofdstukken: werkdruk en geluid.

Kennis delen:

- Ledencongres over cultureel ondernemerschap.

Zie paragraaf 1.4.

- Onderdeel "veelgestelde vragen over CAO ke en CAR UWU" operationeel als opmaat voor een breder informatieplatform.

Besloten is tot het bouwen van een ledennet: een exclusief voor leden toegankelijk platform – bereikbaar via de internetsite – met informatie, digitale instrumenten zoals scans, zelfevaluatietools e.d., een uitwisselingsplek en een marktplaats voor vraag en aanbod naar kennis, ervaringen, voorbeelden e.d. De bouw ervan is aanbesteed op basis van een uitvoerig programma van eisen en is in november gestart. De eerste presentatie zal in april 2010 plaatsvinden, met als eerste content de FAQ's CAO ke. Binnen de formatie is een aparte functie medewerker beheer ledennet gecreëerd. De betreffende medewerker is intern aangeworven en volgt thans een 'training-on-the-job'.

Fondsen en diensten werven:

- Besluit over een branchefonds voor collectieve promotie en brancheontwikkeling. Er is een commissie ingesteld. Een eerste advies is eind van het verslagjaar aan het bestuur uitgebracht. In december vroeg het bestuur de commissie om een nader uitgewerkt advies op enkele punten. Dit advies wordt in maart 2010 verwacht en daarna besproken met de leden in de algemene ledenvergadering van april daaropvolgend.
- Twee nieuwe mantelovereenkomsten, waaronder een op het gebied van arbodienstverlening. Er zijn diverse mantelovereenkomsten afgesloten en in behandeling genomen. Kunstconnectie heeft in 2009 gewerkt aan de totstandkoming van mantelovereenkomsten met een kring van 'preferred partners'. Dit zijn grote bedrijven met een producten- of dienstenpakket dat van cruciaal belang voor het functioneren van lidinstellingen is. Voorbeelden daarvan zijn Abecon (ICT), Van Spaendonck Risk (tussenpersoon voor verzekeringen) en Altersum (arbeidsvoorwaarden- en HR-beleid). In de pijplijn zitten overeenkomsten met Van Spaendonck Online (salarispakket), ABAB (subsidieadvies, accountancy, fiscaal advies), Adecco (uitzenden en payroll).
Met ArboNed is gewerkt aan een klachtencommissie voor ongewenst gedrag, die zowel voor werknemers als voor klanten 24 uur per dag en 7 dagen per week openstaat. Deze klachtenregeling is omstreeks april 2010 operationeel.

Activiteiten uit door derden gefinancierde projecten

Kwaliteit & Certificering

Het project kende in 2009 als doelstellingen: adviseren en ondersteunen bij certificeren en – samen met Kunstfactor ondersteunen van het bureau van de Stichting Certificering. Dit laatste in afwachting van verdere verzelfstandiging van de Stichting in 2010.

De ondersteuning bij het certificeren betrof: gesprekken met het management van de instellingen en bijeenkomsten met medewerkers, cursussen en opleidingen (in company en via open inschrijving, advies, commissie kwaliteit, Nieuwsbrief Kunst & Kwaliteit).

Het ondersteunen van de Stichting CKA: de Stichting CKA is opgericht om het onafhankelijk toezicht te borgen op de certificeringstrajecten binnen de sector KE/AK. Hoewel opgericht en in de aanvangsfase ondersteund diende de Stichting na afloop van het project *Kwaliteitszorg & Certificering* als zelfstandig gremium te kunnen functioneren. Omdat echter nog onvoldoende instellingen en opleidingen tot certificeren overgingen bleven Kunstconnectie en Kunstfactor verantwoordelijk voor de ondersteuning van de Stichting.

Benchmark

In 2009 is een start gemaakt met het aanpassen c.q. vereenvoudigen van het benchmarksysteem, zodanig dat de instellingen bereid en in staat zijn de benodigde gegevens aan te leveren. Het nieuwe systeem dient in het voorjaar van 2010 operationeel te zijn. De doorontwikkeling van de benchmark is in handen gelegd van Alex le Mat (het Klooster, Woerden). Onderdeel van de projectopdracht is om een vergelijking te maken met het TAS, de al jaren succesvolle benchmark van de theaters. De doorontwikkeling van de benchmark bestond uit het analyseren van het bestaande benchmarksysteem en het ontwerpen van een nieuw systeem. Er is voor de ontwikkeling van het nieuwe systeem in eerste instantie een kleine groep gebruikers (controllers van lidinstellingen) om input gevraagd. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met CBS, TAS, verschillende onderzoeksbureaus en automatiseerders. Resultaat van dit onderzoek is een questionnaire die op dit moment wordt uitgetest door een grote groep controllers binnen de sector. In het voorjaar van 2010 zal een besluit worden genomen over het definitief herintroduceren van benchmark in de branche.

Versterking inzetbaarheid medewerkers in de kunsteducatie

In opdracht van de scholingsfondsen binnen de sector (A&O fonds Gemeenten en SFKV) voerde Kunstconnectie een aantal projecten uit onder de naam 'Versterking inzetbaarheid medewerkers kunsteducatie'. Algemeen doel van dit project is: het geven van een impuls aan scholing en ontwikkeling van personeel en het scholingsbeleid van alle instellingen in de kunsteducatie zodat medewerkers breder inzetbaar zijn binnen de veranderende markt of daarbuiten. Dit project loopt van 2009 tot 2011.

In 2009 heeft dit geleid tot de volgende activiteiten en resultaten.

- 1) Het stimuleren en faciliteren van strategische opleidingsplanning. In dit kader kwam in 2009 een digitale handreiking strategisch opleidingsbeleid beschikbaar voor de leden, vergezeld van een groot aantal formats voor strategisch opleidingsplan, opleidingsjaarplan, POP gesprekken e.d.
- 2) Het stimuleren en faciliteren van competentie management. In 2009 werd de competentiebibliotheek vertaald in een handzame set van 16 competenties voor medewerkers binnen de sector, de *Kunstconnectie Competentiekits*. Tevens is in 2009 een start gemaakt met een digitale omgeving voor competentie management, het *Digitaal Bekwaamheids Dossier*. Deze digitale tool zal in 2010, na een pilotperiode van 6 maanden, beschikbaar komen voor alle leden.
- 3) Een HR scan en toolkit (gereed per 1 april 2010). Met de scan kan de lidinstelling zelf een inschatting maken waar men staat op het gebied van HRM. De toolkit bevat een aantal instrumenten om het personeelsbeleid vorm te geven.
- 4) Het stimuleren van het tot stand komen van nieuwe bedrijfsscholen en het ondersteunen van de bestaande bedrijfsscholen. Kunstconnectie ondersteunde de projectleiders van de bestaande bedrijfsscholen en voerde gesprekken met leden die overwogen een bedrijfsschool te starten. Inmiddels zijn 7 bedrijfsscholen actief.
- 5) De Brancheacademie is per 1 augustus onderdeel geworden van het project "Versterking inzetbaarheid medewerkers". Daarmee komt deze activiteit geheel in het teken te staan van acties in het kader van "Versterking inzetbaarheid": samenwerkingsontwikkeling (bedrijfsscholen e.d.), empowerment van de individuele medewerker en het coachen van interne trainers. In beginsel is er voor gekozen met dezelfde aanbieders verder te gaan met één belangrijk verschil. Er is een kernteam van vertrouwde partners gevormd, een "scholingsvoorhoede" waarmee Kunstconnectie actief de nieuwe rol binnen het project gaat vervullen.

Overige activiteiten

NIBUD onderzoek naar de betaalbaarheid van buitenschoolse kunsteducatie

Naar aanleiding van een motie van kamerlid Van Vroonhoven liet met ministerie van OCW het NIBUD onderzoek doen naar de betaalbaarheid van buitenschoolse kunsteducatie voor gezinnen met een inkomen beneden modaal. Uiteindelijk werd dit onderzoek beperkt tot centra voor de kunsten. Kunstconnectie en Cultuurnetwerk Nederland leverden de gegevens over de tarieven van centra en de diverse gemeentelijke kortingsregelingen aan.

Het onderzoeksrapport – waaruit blijkt dat de bedoelde gezinnen over onvoldoende middelen beschikken om meerdere personen uit het gezin aan actieve kunstbeoefening te laten deelnemen – is door het ministerie van OCW naar alle gemeenten en centra voor de kunsten verspreid, inclusief een leeswijzer en calculatiemodel.

De gegevensverzameling leverde het beeld op van een sector waarin het prijsbeleid – als onderdeel van de marketingmix – nog nauwelijks ontwikkeld is.

Studie naar de economische impact van de sector actieve kunstbeoefening

Samen met Kunstfactor gaf Kunstconnectie in 2008 het Adviesbureau Cultuurtoerisme opdracht een model te ontwikkelen om de financiële omvang van de sector actieve kunstbeoefening te berekenen en een verkenning te doen naar de economische impact van de sector. Om daarmee

ook economische gegevens en argumenten in handen te krijgen over de maatschappelijke waarde van de sector. Dit resulteerde in het rapport "*Kunstbeoefening en geld*" (te downloaden van de website). Een publiekssamenvatting is in de maak.

Maatschappelijke stages

Op 4 november 2009 hebben Kunstconnectie en Kunstfactor in het kader van de Maatschappelijke Stage gezamenlijk een intentieverklaring met OC&W getekend, in aanwezigheid van staatssecretaris van Bijsterveldt. Hiermee hebben onze organisaties te kennen gegeven, dat onze sector de intentie heeft mede zorg te dragen voor het realiseren van deze stageplekken. Via diverse artikelen en een Factsheet zijn de leden geïnformeerd en opgeroepen maatschappelijke stageplekken te creëren.

Meldpunt crisis

Kunstconnectie heeft n.a.v. de economische crisis, in april van het verslagjaar een meldpunt ingesteld waar lidinstellingen signalen kunnen afgeven over de gevolgen die zij daarvan ondervinden. Ongeveer 20% van de leden heeft daarop in de tweede helft van 2009 gereageerd. Geconstateerd is dat er veel gemeentes zijn waar wordt bezuinigd en dat het eind nog niet in zicht is. Integendeel. Bovendien kunnen we een tweedeling vaststellen. Er zijn overheden waar de bezuiniging met inzicht en beleid wordt aangepakt, maar er zijn er even zo veel waar dat niet gebeurt, met alle gevolgen van dien.

Combinatiefuncties

De invoering van de combinatiefuncties in de sector is door middel van een enquête gemonitord. De implementatie van deze door de politiek verzonnen nieuwe functie zijn niet erg hoopgevend: veel bureaucratie voor betrekkelijk weinig fte, een matchingsregeling van tijdelijke aard die structureel geld tijdelijk maakt en geen nieuwe inhouden voor deze functies. Mede om deze redenen is Kunstconnectie uit de werkgroep Combinatiefuncties van de Cultuurformatie (opdracht van het ministerie OCW) gestapt.

Griep пандemie

In verband met de verwachte grieppandemie is informatie verzameld over hoe publieksgerichte organisaties zich hier op zouden moeten voorbereiden en welke protocollen nodig zijn bij uitbraak van een pandemie. Deze informatie is gedeeld met de leden.

Protocol preventie seksueel misbruik

Naar aanleiding van berichten in de media over seksueel misbruik van kinderen in de amateurmuziekhoek en vragen van de media daarover, hebben Kunstfactor en Kunstconnectie het initiatief genomen om te komen tot een protocol preventie seksueel misbruik. Mede ook omdat de vaak gehanteerde 'Verklaring omtrent het gedrag' voor nieuwe medewerkers onvoldoende soelaas biedt. Op basis van bestaande protocollen heeft Kunstfactor met medewerking van Kunstconnectie een preventieprotocol opgesteld. Beide organisaties hebben dit protocol namens hun achterbannen ondertekend en uitzet in het veld met een klemmende oproep het protocol te hanteren.

Cultuurkaart

De Tweede Kamer heeft de minister van OCW per motie opgeroepen te stimuleren dat de Cultuurkaart voor leerlingen in het voortgezet onderwijs meer gebruikt wordt voor actieve cultuurparticipatie. In de praktijk betekent dit meer klassikaal aanbod voor de scholen. OCW heeft Kunstconnectie en Kunstfactor (samen met het CJP en het Fonds Cultuurparticipatie) gevraagd ideeën te leveren hoe dit te realiseren. Kunstconnectie heeft te kennen gegeven op dit verzoek in te willen gaan omdat het markt (klassikale workshops e.d.) voor haar leden kan opleveren. Samen met Kunstfactor en enkele leden zullen we begin 2010 ideeën inventariseren

om aanbod te creëren dat met de Cultuurvouchers gefinancierd kan worden (collectieve besteding) en waarbij tevens amateurkunstverenigingen betrokken zijn.

Pilot samenwerking kunstvakopleidingen <> arbeidsmarkt

Kunstconnectie zoekt bij voortdurende naar wegen om de aansluiting tussen beroepsopleiding en – praktijk te verbeteren. De brief van de minister terzake in het voorjaar en het uitbrengen van een position-paper door de HBOraad over het kunstvakonderwijs vormden tijdens het verslagjaar aanleiding om de standpunten van de leden nog eens goed naar voren te brengen en de zorgen te uiten over het feit dat er zo veel kansen tot betere aansluiting blijven liggen. Het mislukken van het convenant tussen Kunstconnectie, Kunstfactor en het Sectoraal Adviesorgaan Kunsten is daar een voorbeeld van.

Kunstconnectie heeft er medio 2009 voor gekozen de samenwerking met het kunstvakonderwijs te bevorderen op plekken waar HBO-instellingen en lidinstellingen in de regio elkaar als natuurlijke partners zien. Resultaten die daar worden geboekt kunnen als voorbeeld dienen in andere delen van het land. Dat heeft geleid tot het projectplan “Kunstzinnige Inseminatie”, waarbij het Prins Claus Conservatorium Groningen en een aantal Friese lidinstellingen een start maken met een samenwerkingsproject, wat aanstuurt op het onderling delen van kennis, ervaringen en competenties. Verwacht mag worden dat de eerste resultaten voelbaar worden in 2010.

4. Communicatie

Website

De website wordt dagelijks up to date gehouden; de rubrieken ‘Nieuws’ en ‘Agenda’ in coproductie met Cultuurnetwerk Nederland.

Het beoogde ledennet is in ontwikkeling genomen. Operationeel in april 2010. Het wordt een besloten uitwisselingstool voor kennis en expertise van leden onderling (‘marktplaats’) en er worden een groot aantal documenten en instrumenten (handreikingen, zelfevaluatie kwaliteit e.d.) voor de leden op geplaatst.

Kunstconnected

Het verenigingsmagazine Kunstconnected wordt - mede vanwege financiële redenen – onder coördinatie van een externe redacteur in hoofdzaak geschreven door medewerkers van Kunstconnectie en door leden. Er zijn er twee edities verschenen in een oplage van 1200, verstuurd aan 850 abonnees, en een special over de toekomst van de kunsteducatie-instellingen “Wie het weet mag het zeggen” met een oplage van 2000.

Nieuwsbrieven

Voor het versturen van de digitale nieuwsbrieven is een sjabloon gemaakt, zodat de nieuwsbrief direct in de ‘body’ van de mail verschijnt.

Kunstconnectie verspreidde in 2009 digitaal drie soorten nieuwsbrieven. Viermaal is de *Kunst & Kwaliteit* verstuurd, in het kader van het Kwaliteitsproject met gemiddeld 500 abonnees. De Nieuwsbrief *Arbeidsvoorwaarden* en haar speciale editie *CAO ke in uitvoering* is 3 X aan gemiddeld 400 abonnees verstuurd. De algemene Nieuwsbrief is 10 X aan gemiddeld 900 abonnees verstuurd.

Colofon

Van, voor en met de leden!
Jaarverslag 2009 Kunstconnectie

Met bijdragen van:
Natasja Stel, Otto Berg, Jos van Bussel, René Eijsermans en Ap de Vries

Redactie:
Ap de Vries

Kunstconnectie, april 2010

Kunstconnectie - branchevereniging voor kunsteducatie en kunstbeoefening - bundelt centra voor de kunsten, muziekscholen, provinciale ondersteuningsinstellingen voor kunst & cultuur en andere werkgevers die kunsteducatie bieden en kunstbeoefening mogelijk maken. Namens, voor en met de leden behartigt Kunstconnectie hun belangen, bouwt aan arbeidsverhoudingen en maakt afspraken over arbeidsvoorwaarden. De vereniging stimuleert en adviseert aangesloten instellingen bij de ontwikkeling van cultureel ondernemerschap en eigentijds werkgeverschap, biedt actuele informatie en maakt kennisuitwisseling mogelijk. Door het bundelen van krachten en samenbrengen van partijen biedt de vereniging de leden een breed scala aan diensten en voordelen. Kunstconnectie vergroot de bekendheid en kwaliteit van het werk van haar leden en zorgt dat de branche een gekende en erkende partner is in het cultuurpolitieke en sociaaleconomische debat.

Kunstconnectie Branchevereniging voor kunsteducatie en kunstbeoefening

Lucasbolwerk 11
3512 EH Utrecht

Postbus 365
3500 AJ Utrecht

T. 030 – 230 37 40
F. 030 – 230 37 49

E. info@kunstconnectie.nl
I. www.kunstconnectie.nl

Het bureau is telefonisch bereikbaar van maandag t/m donderdag van 09.00 – 16.45 uur

Overzicht

Bestuur, personeel, commissies en vertegenwoordigingen

Bestuur en personeel

Bestuur

Zie ook: bijlage Functies en nevenfuncties bestuursleden en directeur.

- Anke Weeda, voorzitter (buitenlid)
- Leo Cornelissen, penningmeester / secretaris (buitenlid)
- Anja Bakker (buitenlid)
- Hennie van Kuijeren (buitenlid)
- Aline Nysingh (binnenlid)
- Renée Waale (tot 20 november) (binnenlid)
- Ko van der Velpen, vicevoorzitter (tot 22 april) (binnenlid)
- Jan Tuinstra, vice-voorzitter vanaf 19 mei (binnenlid)
- Willem van Moort (vanaf 22 april) (binnenlid)
- vacature binnenlid (vanaf 20 november).

Medewerkers

Zie ook: bijlage Functies en nevenfuncties bestuursleden en directeur.

- Otto Berg – sr. projectmanager Kwaliteitszorg/certificering en Versterking HRM / inzetbaarheid medewerkers
- Petra van Buchem – bureaumedewerker
- Jos van Bussel - plv. directeur / secretaris arbeidsvoorwaarden
- René Eijsermans – sr. beleidsmedewerker
- Suzanne de Groot – jr. projectleider / communicatiemedewerker (tot 1 februari)
- Gerrie Koops – officemanager / medewerker internationale contacten
- Dini Soer – medewerker financiële- en ledenadministratie
- Astrid van Son – bureaumedewerker / projectondersteuner
- Natasja Stel – medewerker ledennet / projectmedewerker
- Ap de Vries - directeur
- Hennie Willemsen – bureaumedewerker (i.v.m. vervanging).

Commissies en werkgroepen

Commissie Kwaliteit

- Otto Berg [Kunstconnectie], ambtelijk secretaris
- Maaïke Deckers [Artiance, Alkmaar]
- Geert Drion [Parnas, Leeuwarden]
- Dick Hermsen [Kunstkwartier, Helmond], voorzitter
- Casper Himmelreich [SKV Noord-Kennemerland, Alkmaar] (tot 1 maart)
- Gerdie Klaassen [Kunststation C, Winsum]
- Mieke van der Linden [de VAK, Delft]
- Astrid Vrolijk [CBK de Maagd, Bergen op Zoom]

Onderhandelingsdelegatie CAO's kunsteducatie en SFKV

- Boyke Brand [Factorium podiumkunsten, Tilburg]
- Jos van Bussel [Kunstconnectie], ambtelijk secretaris
- John Does [Pier K, Hoofddorp]
- Lex van Hulten [Muzelinck, Oss] (tot 1 april)
- Cees de Wildt [adviesbureau Altersum BV, Amersfoort]

Werkgeversdelegatie in bestuur SFKV

- Fred Kagie [adviesbureau Altersum BV, Amersfoort]
- Lex van Hulten [Muzelinck, Oss] (per 1 april)
- Alexander Plooij [De Muzen, Veenendaal]
- Ton Temme, voorzitter [Globe, Centrum voor Kunst en Cultuur, Hilversum]

Commissie Toekomst SFKV (vanaf 15 december)

- Jos van Bussel [Kunstconnectie], ambtelijk secretaris
- Cees de Wildt [adviesbureau Altersum BV, Amersfoort], voorzitter
- Maaïke Deckers [Artiance, Almar]
- Ilse Verburgh [Markant, Apeldoorn]
- Lex van Hulten [Muzelinck, Oss]
- John Does [Pier K, Hoofddorp]

Commissie honorering directeur-bestuurder (per 20 november slapend)

- Jos van Bussel [Kunstconnectie], ambtelijk secretaris
- Jan Coumans [voorz. RvT Rick, Weert]
- Giovanni Dhondt [voorz. RvT UCK, Utrecht]
- Niels Falch [lid RvT De Meerpaal, Dronten]
- Leo van der Hoest [voorz. RvT Kunsteducatie Walcheren, Vlissingen]
- Peter Langerak [voorz. RvT 't Klooster, Woerden], voorzitter
- Joep Smits [voorz. RvT CKE Eindhoven]

Commissie Branchefonds

- René Eijsermans [Kunstconnectie] ambtelijk secretaris
- Han Eygenraam [Kunstencentrum Meander, Boxmeer]
- Laurens Felix [MIK, Schijndel], voorzitter
- Suzanne Leclair-Noteborn [Piet K, Hoofddorp]
- Eduard Meester [Muziekschool, Hengelo]
- Saskia Van Schaik [Sint Frans, Etten-Leur / Kunstbalie, Tilburg/Helmond]

Werkgroep branchetraject toekomstscenario's 2030 (vanaf 1 december)

- Helen Eggenkamp [Kunstencentrum, Venlo]
- Piet Elenbaas [Leeuwenkuil, centrum voor de kunsten, Deventer]
- Peter Grooten [UCK, Utrecht]
- Monica Kalbvleesch [Idea kunstencentrum, Soest]
- Ariëtte Kasbergen [De Muzerije, 's-Hertogenbosch]
- Mieke van der Linden [de VAK, Delft]
- Barend Lutgendorff [Art4U, Veldhoven]
- Ap de Vries [Kunstconnectie]

Vertegenwoordigingen namens Kunstconnectie

Commissie Educatie Amateurkunst Kunstfactor

- Otto Berg [Kunstconnectie]

Bestuur Stichting Certificering Kunsteducatie & Amateurkunst

- Arie Keijzer [Scholen in de kunst, Amersfoort]

Bestuur Kunsten '92

- Ap de Vries [Kunstconnectie] (vanaf 15 december)

Regiegroep De Cultuurformatie (aandeelhouder)

- Ap de Vries [Kunstconnectie]

Stuurgroep Brede school / Combinatiefuncties van De Cultuurformatie

- Alex le Mat [Kunstencentrum 't Klooster, Woerden] (tot 1 december)
- Leo Hegge ['t Kielzog, Hoogezand] (tot 1 december)

Werkgroep Cultuureducatie van het Nederlands – Vlaams uitwisselingsprogramma GENT-6 (OCW)

- Ap de Vries [Kunstconnectie]

European Music School Union

- Marion van der Hoeven [Muziekschool Amsterdam], lid bestuur EMU
- Gerrie Koops [Kunstconnectie], secretaris van bestuur EMU
- Ap de Vries [Kunstconnectie]

Stuurgroep Cursus Cultuureducatie Gemeenteambtenaren (OCW, VNG, Cultuurnetwerk Nederland)

- Ap de Vries [Kunstconnectie]

Algemeen bestuur MKB Nederland

- Jos van Bussel [Kunstconnectie]

MKB commissie Cluster Vrije Tijd

- Jos van Bussel [Kunstconnectie]

MKB Hoofdbeleidscommissie Sociale Zaken

- Jos van Bussel [Kunstconnectie]

MKB CAO Commissie

- Jos van Bussel [Kunstconnectie]

Bedrijfscommissie voor de Welzijnssector ingesteld door de SER

- Jos van Bussel [Kunstconnectie] (werkgeverslid)

NPS Programmaraad

- Femie Willems (tot 1 september > NPS Programmaraad is opgeheven)

Arts4all, European network amateur artsschools

- Arie Keijzer [Scholen in de kunst, Amersfoort]
- Otto Berg [Kunstconnectie]

Begeleidingscommissie stimuleringsregeling cultuureducatie Brede school (OCW)

- Bart Vaessen [De Lindenberg, Nijmegen]

Expertgroup Cultuur & School (OCW)

- Ap de Vries [Kunstconnectie]

Netwerk Mediawijsheid Expertisecentrum

- Jeanne Klaassen [Pier K, Hoofddorp]

Geschillencommissie CAO Kunsteducatie

- Michiel van Haelst [Vestius Advocaten, Amsterdam]
- Njusja Esveld (plv. lid sinds 1 december) [Vestius Advocaten, Amsterdam]
(vanaf 9 december)

Bestuur Federatie Werkgeversverenigingen in de Cultuur (FC)

- Jos van Bussel [Kunstconnectie]

Stuurgroep Projecten Versterking inzetbaarheid medewerkers kunsteducatie (A+O Fonds Gemeenten en SFKV)

- Mieke van der Linden [de VAK, Delft]
- Ton Temme [Globe, Centrum voor Kunst en Cultuur, Hilversum]
- Alexander Plooij [De Muzen, Veenendaal]
- Ap de Vries [Kunstconnectie]

Werkgroep Campagne Sing up! (Fonds Cultuurparticipatie)

- Johan Akerboom [Muziekschool Noord] (vanaf 1 december)

Bijlage

Overzicht (neven)functies van de leden van het bestuur en de directeur

Anke Weeda, voorzitter

- . Directeur Stichting AKN, Hilversum (tot 1 september)
- . Beleidsondersteuning van bestuur OndernemersFederatie Hilversum - Gooi, Hilversum
- . Lid bestuur Stichting Uit eigen beweging, Ulestraten

Leo Cornelissen, penningmeester/secretaris

- . Directeur-eigenaar LMC Interim-management, Advies & Toezicht, Amsterdam
- . Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Gezondheidscentra Amsterdam-ZO (GAZO)
- . President-Commissaris BV Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland (ODENH), Haarlem/Den Helder
- . Penningmeester Raad van Bestuur Stichting Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond, Amsterdam
- . Lid Raad van toezicht van Museum Het Rembrandthuis en voorzitter bestuur Vereniging Vrienden van Museum Het Rembrandthuis, Amsterdam
- . Voorzitter afdelingsbestuur D66 Amsterdam-Noord, Amsterdam

Anja Bakker, bestuurslid

- . Adjunct-directeur Servicehuis Personeel Gemeente Amsterdam, Amsterdam

Hennie van Kuijeren, bestuurslid

- . Eigenaar DVDend - media adviesbureau, Driehuis
- . Mede-eigenaar Podwalks.nl, Driehuis
- . Docent Media Entertainment Management opleiding HBO INHolland, Haarlem
- . Lid bestuur Vrienden van de Muziekschool Amsterdam, Amsterdam
- . Lid Raad van commissarissen van Het Mediaplein.nl, Amsterdam

Willem van Moort, bestuurslid (vanaf 22 april)

- . Voorzitter Raad van bestuur van BplusC, Bibliotheek en Centrum voor de kunsten, Leiden en omstreken
- . Lid gemeenteraad Wassenaar (voorzitter fractie PvdA)

Aline Nysingh, bestuurslid

- . Directeur Muzisch Centrum Emmeloord / hoofd afdeling Culturele Zaken gemeente Noordoostpolder
- . Lid Raad van Toezicht Roelof van Echten College, Hoogeveen
- . Lid Raad van Commissarissen Stichting Theater- en Congrescentrum De Tamboer, Hoogeveen
- . Lid bestuur Prins Bernard Cultuurfonds Drenthe, Assen
- . Secretaris Jeugdtheater Zirr, Emmen
- . Lid Commissie Cultuurprijs Drenthe, Provincie Drenthe, Assen

Jan Tuinstra, vice-voorzitter

- . Directeur Kumulus - Centrum voor kunsteducatie, Maastricht
- . Voorzitter van de Raad van Bestuur van vzw De Buiteling, Brussel (buitenschoolse opvang)
- . Lid van de Raad van Bestuur van vzw Bronks, Jeugdtheater, Brussel

Ko van der Velpen, vice-voorzitter (tot 22 april)

- . Directeur Kunstencentrum Jerusalem, Venray
- . Voorzitter DCKL (Stichting Directies Centra voor de Kunsten Limburg)
- . Voorzitter platform Kunst en Cultuur Venray (samenwerkingsverband culturele instellingen)

Renée Waale, bestuurslid (tot 20 november)

- . Directeur Keunstwurk, provinciale instelling voor kunst & cultuur in Friesland, Leeuwarden
- . Lid van de Raad van advies Leisure en Tourism Management van de Stenden Hogeschool, Leeuwarden
- . Lid van de Ried fan Offeardigen, Omrop Fryslân (regionale omroep), Leeuwarden
- . Voorzitter van het Directeuren Overleg Leeuwarder Culturele Instellingen (DOLCI), Leeuwarden
- . Lid van de Raad van toezicht Kunstmaand Ameland, Ameland

Ap de Vries, directeur

- . Lid bestuur Stichting Theaterfestival Boulevard / Bosse Nova, 's-Hertogenbosch
- . Voorzitter Adviescommissie Fonds productontwikkeling cultuureducatie van de provincie Noord Brabant / BISK / Kunstbalie (Helmond/Tilburg)
- . Lid bestuur IBE / The International Breakdance Event, Heerlen (vanaf 1 april)
- . Lid bestuur van Vereniging Kunsten '92 (vanaf 1 december)
- . Panellid verkiezing Kunstenaar van het jaar, Stichting Kunstweek, Raamsdonksveer